

ชื่อ

นางสาวอาภาพร ปานนุ่น

วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

สาขาการวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปีการศึกษา 2551

ชื่อเรื่อง

การดำเนินชีวิตในระดับชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มีผลต่อคุณภาพ ด้านปัจจัยกายภาพ สังคม และเศรษฐกิจ

(THE DETERMINANCE OF SUFFICIENT ECONOMY
APPLICATION IN LOCAL COMMUNITY ON PHYSICAL AND
SOCIO-ECONOMIC CONDITIONS)

*****

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การดำเนินชีวิตในระดับชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่มีผลต่อคุณภาพด้านปัจจัยกายภาพ สังคมและเศรษฐกิจ
นักศึกษา	นางสาวอาภาพร ปานนุ่น
รหัสประจำตัว	47061513
ปริญญา	การวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	การวางแผนชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม
พ.ศ.	2551
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รศ.ดร.นพดล สหชัยเสรี

บทคัดย่อ

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงถูกหยิบยกมาเป็นแนวทางการพัฒนาชุมชน แต่ด้วยความยืดหยุ่นของหลักการและความแตกต่างของหลักการ การปฏิบัติตามหลักการของแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสามารถประยุกต์ใช้กับชุมชนในลักษณะใดและอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในชุมชนที่แตกต่างกัน การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักการและหลักปฏิบัติตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในระดับชุมชนเมือง และศึกษาการดำเนินชีวิตตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงที่มีผลต่อสภาพกายภาพ สังคมและเศรษฐกิจในชุมชน เพื่อนำไปสู่การเสนอแนะนโยบายในการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนเมืองตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยการศึกษาการใช้หลักการในชุมชนเปรียบเทียบกับหลักการและหลักปฏิบัติของเศรษฐกิจพอเพียงจากเกณฑ์มาตรฐาน 3 ระดับคือ หลักการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช หลักการของสภาพัฒน์ฯ และหลักการของกรุงเทพมหานคร ภายใต้พื้นฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งนำมาเป็นตัวชี้วัดระดับการใช้หลักการและการปฏิบัติในชุมชน โดยเลือกศึกษากลุ่มชุมชนนำร่องในกรุงเทพมหานคร ซึ่งพิจารณาเลือกชุมชนกรณีศึกษาจากประเด็นความแตกต่างในด้านที่ตั้งชุมชน ขนาดชุมชน ลักษณะกายภาพ ลักษณะเศรษฐกิจ องค์กรในชุมชน และการมีส่วนร่วมในชุมชน ซึ่งชุมชนกรณีศึกษาครั้งนี้ได้แก่ ชุมชนแผ่นดินทองคอยรุตต์แก้ว ชุมชนสามัคคีร่วมใจ และชุมชนชอยแสนสุข การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้นำชุมชน และการสัมภาษณ์โดยการแจกแบบสอบถามกับตัวแทนครัวเรือน รวมทั้งหมดจำนวน 365 ตัวอย่าง

ผลจากการศึกษาพบว่าชุมชนกรณีศึกษามีการใช้หลักการและการปฏิบัติตามหลักการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยชุมชนแผ่นดินทองคอยรุตต์แก้วมีระดับการใช้หลักการและการปฏิบัติตามหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่าชุมชนชอยแสนสุขและชุมชนสามัคคีร่วมใจ ตามลำดับ จากการที่ใช้หลักการฯ ที่แตกต่างกัน เนื่องจากบริบทชุมชนมีความแตกต่างกัน ส่งผลให้เกิดผลลัพธ์ที่แตกต่างกันในด้าน สภาพที่อยู่อาศัยที่ดีและสภาพแวดล้อมชุมชนที่ดี

สุขภาพที่ดีของประชาชน ระดับความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว รายได้เพียงพอกับรายจ่าย ภาระหนี้สินในครัวเรือน การออมเงินในครัวเรือนและระดับความสุขและความพึงพอใจในชุมชน

นอกจากนี้ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักการและการปฏิบัติตามหลักการของเศรษฐกิจพอเพียงกับผลลัพธ์ที่เกิดในชุมชน พบว่า (1) หลักการการใช้ทรัพยากรอย่างไม่เกินกำลัง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และการบริโภคอย่างไม่เกินกำลังมีผลต่อผลลัพธ์ด้านความสุขและสภาพที่อยู่อาศัยที่ดี (2) หลักการการคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและหลักการบริโภคอย่างไม่เกินกำลังมีผลต่อผลลัพธ์ด้านความมั่นคงในครัวเรือนและสภาพแวดล้อมชุมชน และ (3) หลักการการใช้ทรัพยากรอย่างไม่เกินกำลังมีผลต่อสุขภาพและความสัมพันธ์ในครอบครัว

การส่งเสริมการใช้หลักการและหลักปฏิบัติของเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาชุมชนนั้น จะต้องพิจารณาถึงความสอดคล้องกับบริบทชุมชนนั้นๆ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีในชุมชน ซึ่งหากชุมชนต้องการพัฒนาลักษณะกายภาพของชุมชนควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาแก้ไขปัญหาชุมชนและเน้นการบริโภคอย่างไม่เกินกำลัง การใช้ทรัพยากรที่มีในชุมชนอย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุด ใช้สิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีพโดยจะต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การพัฒนาในด้านสภาพสังคมและเศรษฐกิจเพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจในครัวเรือน ควรจะเน้นการบริโภคอย่างไม่เกินกำลังควบคู่กับการคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม การเสริมสร้างสุขภาพประชาชนและความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวในชุมชน ควรจะเน้นการใช้ทรัพยากรอย่างไม่เกินกำลัง เหล่านี้ล้วนเป็นองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีและก่อให้เกิดภาวะความสุขและความพึงพอใจในชุมชนของประชาชนตามมา ทั้งนี้ นักผังเมืองซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนและเมือง ควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ที่ควบคู่กับการวางนโยบายในการบริหารจัดการชุมชนและเมือง รวมถึงเป็นผู้ถ่ายทอดภูมิปัญญาเกี่ยวกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งถือได้ว่าเป็นมรดกอันล้ำค่าของชาติไทยอย่างหนึ่ง เพื่อสร้างและดำรงไว้ซึ่งความเป็นอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ในวิถีชีวิตอย่างพอเพียงของสังคมไทยสืบต่อไป

Thesis Title	THE DETERMINANCE OF SUFFICIENT ECONOMY APPLICATION IN LOCAL COMMUNITY ON PHYSICAL AND SOCIO-ECONOMIC CONDITIONS
Student	Miss. Apaporn Pannun
Student ID.	47061513
Degree	Master of Urban and Regional Planning
Program	Urban and Environmental Planning
Year	2008
Thesis Advisor	Assoc. Prof. Dr. Nopadon Sahachaisaeree

ABSTRACT

The concept of sufficient economy is brought up to be used and applied for development. Because of the flexibility and differences of the principles, to apply the principle of sufficient economy is then depended on community's related factors. This research thus aimed to examine the principles of sufficient economy and study how the principle affected to physical, social and economic in community level. This research is also would like to study a life change in accordance with the concept of sufficient economy determining physical and socio-economy condition in community in order to set up a policy to encourage a community development under a concept of sufficient economy. This study compared the community life chance principle with three standard principles; the principle by His Majesty the King, the principle by The National Economic and Social Development Board (NESDB) and the principle by Bangkok Metropolitan under the basis concept of sufficient economy. The result was used as the Key Performance Indicators (KPIs), for pilot communities in Bangkok Metropolitan. Three case studies were Pandintong Koi Rut Tuk Wa community, Samakkee Ruem Jai community and Soi Sansuk community selected from Bangkok Metropolitan pilot communities .The selection criteria were location, community size, physical characteristics, community economic, community organization and people participation in each community. This research was interviewed community leaders and also interviewed by used of questionnaires to household's representative totally of three hundred and sixty five samples.

The study found that three case study communities applied to use different principle with has a significantly statistic level, Pandintong Koi Rut Tuk Wa community used more of the sufficient economy principle than Soi Sansuk community and Samakkee Ruem Jai community. From different level of using the principle of sufficient economy and the different characteristics of each community, the research found that it leads to the differences in good dwelling, good community environment, population' health, good family relationship, enough income to cover the expenses, family loan, family saving including happiness and satisfaction level. In addition, the result also found that there is a relation between used principle and the practice of the concept of sufficient economy. First, principles of using sufficient resources, participation in communities development and sufficient consume affected to happiness and better dwelling. Second, principle of considering to environment and principle of sufficient consume affected to family economy and community environment. Finally, principles of sufficient used of resources affected to healthy and family relationship.

The encouragement to use principles and the practice of the concept of sufficient economy for communities development need to consider each community characteristics in order to get a good results for communities. For community that would like to do a physical development, community leader should encourage people to participate in that development, solve problem and promote a concept of sufficient consume. Use sufficient resources worthy and consider the effect to environment are also factors that need to encourage. Socio-economy development for a stability of family economy should emphasized on sufficient consume with to consideration to environment. Moreover, to encouragement population health and good family relationship in community, leader should emphasized on sufficient resource used principles. Those elements mentioned above are all factors affected to quality of life, happiness and satisfaction level for population. An urban planer whom play an important role for community development should understand and be able to apply the concept of sufficient economy to use as a tool to manage and set up a policy for a better community administration. Urban planner should be able to transfer and apply principle of sufficient economy which considered to be our valuable treasure to build and maintain Thai's character and our lifestyle.